

הערות צבאיות על הפלישה להולנד

כל אימפריה שקמה בתקופה העתיקה או החדשה ושאפה להגיע לשלטון מאוחד על אירופה המערבית והמרכזית, היתה אנוסה לערוך קרבות בארצות-השפלה, בהולנד ובבלגיה. כאן הסתערו לגיונות יוליוס קיסר על מבצרי-הביצות של הפטוים, כשם שבתקופה מאוחרת יותר התקיפו צבאות הפרנקים של קרל הגדול את מבצרי הפריזים; כאן סיכלו הכוחות הצעירים הפרוטסטנטיים הלאומיים והדמוקרטיים של אירופה החדשה את החלום של פיליפ השני על הקמת מונרכיה אוניברסלית ספרדית-קתולית; כאן נתקלו תכניות ההגמוניה של „המלך השמש” ב„גדה-הנוזלים” של השטפונות ההולנדיים ואחר כך בהתנגדות המאוחדת האנגלית-האוסטרית בראשות מרלבורו והנסיך אויגן.

לא מקרה הוא, שצבאות המהפכה הצרפתית נחלו את נצחונותיהם הראשונים דוקא בהולנד ובבלגיה; לא מקרה הוא, שבימי מלחמות הקואליציה נגד צרפת ניסו הבריטים להעלות את צבאותיהם באזור האיים של זאלנד – הלא היא הפעולה הידועה בשם „פעולת ואלכארן”; ולא בדרך מקרה מהווה סיפוח „ארצות-השפלה” אל קיסרות צרפת את נקודת-השיא של שלטון נפוליון, והכפר הקטן נטרלו ע”י בריסל – את קצו של שלטון זה.

על כן אין זו אלא תוצאה הגיונית, שמנגנון המלחמה של האימפריאליזם הגרמני, פרץ לתחומי בלגיה ופלנדריה עוד ב־1914, ולאחר תקומתו של „הרייך השלישי” התחיל לאיים גם על גבולות הולנד, עד שלבסוף פלש כחתף אל ארצות-השפלה. בתחומי ארצות השפלה נמצא שפך הריין; הן מהוות מעבר ישיר בין גרמניה לצרפת ודרך גישה נוחה ביותר אל איי בריטניה; מבחינה זו דומה מצבן של ארצות-השפלה, וביחוד של הולנד, למצבה הגיאוגרפי של ארץ-ישראל, שגם היא מהווה מעין גשר-מעבר.

קלאוזנביץ על בעיות-ההגנה של הולנד

עוד בתקופה מוקדמת למדי נתרכזה תשומת-לבו של מדע-המלחמה הגרמני בשאלת הולנד; עוד בראשית המאה ה־19 הקדיש קלאוזנביץ, גדול בעלי-ההלכה הצבאיים של פרוסיה, פרק מיוחד להולנד, בספרו המפורסם „על המלחמה”, שהיה לספר-חוקם של דורות קצינים גרמניים. לאור מסקנותיו של קלאוזנביץ באותו פרק אפשר להבין ביתר בהירות את התמורות שחלו בענף הטקטיקה הצבאית עקב התפתחותם של אמצעי-המלחמה החדשים.

לשם כך כדאי להתבונן תחילה להערותיו של קלאוזנביץ ולהביאן בלשונו: „ארץ זו דורשת התענינות מיוחדת לא רק בזכות שיטות ההתגוננות המיוחדות אשר לה, אלא גם מתוך יחסיה המיוחדים במינם עם גרמניה וצרפת, ובשל המלחמות המשונות שנערכו בתוכה.”

ראשית מתאר קלאוזנביץ את תכונות הקרקע של שפלת הולנד: – ארץ שדות ומרעה, המכוסה רשת של תעלות-יבוש ותעלות-השקאה מקבילות אחת לחברתה, ארץ המבוותרת בכיוונים שונים ע”י תעלות-מים גדולות יותר, שאין לעברן בלי גשר; וכל השטח הזה נמצא מתחת לגובה פני הים, וכאן הוא מסיק את המסקנות

הצבאיות הנובעות מתנאים טופוגרפיים אלה, ומפרט את דרכי ההתגוננות העומדות לרשות בני הארץ ואת הקשיים המתיצבים בפני המתקיף הזר: -

... יוצא מזה, שעל-ידי פריצת הסוללות ופתיחת הסכרים אפשר יהיה להציף את כל המדינה, ועל-ידי כך להוציא מכלל שימוש את כל הדרכים שלא נמתחו על סוללות גבוהות. אם ההצפה תהיה אפילו רק בגובה של 3-4 רגלים, במידה שעוד אפשר יהיה לעבור בה, הרי גם אז יהיה המעבר בלתי אפשרי למעשה, בגלל החפירות ותעלות היבוש הקטנות שמתחת למים, שאין העין רואה אותן. רק במקום, שידוע כיוון התעלות המקבילות האלו, ובמידה שאפשר להתקדם בין שתיים מהן, מבלי לחצותן, תהיה אפשרות של תנועה. אך ברור, כי תנועה כזו תתכן רק בשטחים מוגבלים ויכולה לשמש רק למטרות טקטיות זעירות ומצומצמות.

מכל זה אנו למדים:

1. שפעולת המתקיף מוגבלת במספר מועט של מעברים צרים, המוצפים משני עבריהם מים, והמהוים על-ידי כך כעין מיצרים ארוכים.
2. שאפשר להגביר את אמצעי ההתגוננות הנמצאים על מיצר כזה, עד כדי שאי אפשר יהיה לעברו.
3. שדוקא בגלל צרות המקום, כפוי המתגונן להתגוננות פסיבית גרידא, וגורלו תלוי בה ב-100%.
4. אין לדבר כאן על קו הגנה רצוף, המקיף את הארץ; אלא שבכל מקום אפשר להקים נקודות ביצור, אם הן רק מוגנות באגפים על-ידי ההצפות. אם מפסידים נקודה אחת, הרי מיד קיימת שניה מאחוריה. הקומבינציות של נקודות-ההגנה הן כאן בלתי-מוגבלות, כמו על לוח שחמט.
5. לפי שסידור טופוגרפי כזה* הוא אפשרי רק בשטח של ישוב צפוף ובעל תרבות גבוהה, הרי שמספר המיצרים האלה יהיה רב מאד, וכוח המשמרות החוסמים אותם יצטרך להיות גדול ביחס לשאר הסידורים האסטרטגיים; ממילא מתקבל שאורך החזית כולה צריך להיות (מבחינת המגינים) קצר ככל האפשר.

בהמשך-הדברים מתאר קלאוזביץ, כיצד עמדו בשנת 1672 כ-20 או 30 אלף הולנדים, בפיקודו של הנסיך מאורגניה, בפני הצבא הגדול של לואי ה-14, מלך צרפת; קומץ אנשים זה התגונן לאורך קו ההצפות מנרדן שעל הווינדן עד גורקום על גהר נצל (זה היה גם קו ההגנה ההולנדי במלחמה הנוכחית) ועצר אז את אחד הצבאות הגדולים והמאורגנים ביותר באירופה, הנהוג ע"י טובי המצביאים של התקופה: טירן, קונדה ולופסמבורג. להלן מתאר קלאוזביץ את מקרה ההצלחה שהיתה לצבא הפרוסי בסוף המאה ה-18. צבא זה, שהיה הרבה יותר קטן מצבאו של לואי בשעתו, והיה נהוג על ידי מצביא בלתי מוכשר (הנסיך מבראונשוויג, שגרם בשנת 1805 לאסון ינה) עבר בשנת 1787 אותו שטח-ההצפות בקלות רבה. הדבר היה בימי התערבותה של פרוסיה בהתקוממות האורנגיים. קלאוזביץ מסביר, כי הפלישה היתה אפשרית רק מפני הפירוד הפנימי בין ההולנדים ובשל חוסר כשרונה של מפקדת-ההגנה. רק שני הגורמים האלה יכלו לבטל את יתרונות ההגנה. ביחוד נכשלו צבאות הולנד בזה, שמפקדיהם לא נצלו כמה הזדמנויות להתקפות נגדיות. קלאוזביץ מסביר כאן את חשיבות ההתקפה הנגדית.

* כוונת קלאוזביץ כאן היא לריבוי תעלות, סוללות וכו'.

אנו מאמינים, שההגנה בעמדות הבודדות צריכה להיות פסיבית בדרך כלל; אולם פעולת התקפה-נגדית מתוך נקודות מסוימות אינה בלתי אפשרית, והיא תתן תוצאות טובות. בפרט עם אויב לא חזק ביותר, כפי שהיה הדבר בשנת 1787. אעפ"י שהתקפה נגדית כזו תוכל להעשות רק על פני סוללות הדרכים, ומשום כך לא יהיה לה חופש פעולה רב, הרי בכל זאת יכולה היא להתפתח להתקפת-אגף חשובה, או אפילו לנתק את האויב הפולש מבסיסיו ומחסניו, כי אין באפשרותו של האויב להבטיח בכוחות מספיקים את כל הסוללות המרובות בארץ המתגוננת. ואם נוסיף לכך את העובדה, שדוקא בארץ מעין זו תלוי הפולש ביותר בדרכי החבורה המוגבלים אשר ברשותו, הרי כל התקפה נגדית, אף אם תבוא כדמונסטרציה בלבד, תשפיע השפעה חזקה על האויב. ויש לנו ספקות רבים, אם הנסיך מברונשווייג הזוהר היה באמת מתקרב עד אמסטרדם, אילו ניסו ההולנדים אפילו בהתקפה נגדית אחת מסוג זה, למשל מאוטרקט.

מצבה הצבאי של הולנד עם פרוץ המלחמה

כשאנו מתבוננים למצב הכנות-ההגנה של הולנד בראשית המלהמה הנוכחית, נראה לנו בסקירה ראשונה, כי אמנם צדק קלאוזביץ בעמדו על קשי הפגיעה בארץ זו. אמנם מטבעם רחוקים ההולנדים מכבר מכל נטיה מיליטריסטית, ומראשית המאה ה-19 נתרחקו מכל מאורעות-מלחמה - חוץ מאי-אלו מסעות צבאיים במושבות; אולם לנוכח המצב באירופה בשנים האחרונות, שהחמיר והלך בלי הפוגות, הקדישו ההולנדים תשומת-לב רבה, וגם סכומים ניכרים, להגברת מערכת ההגנה שלהם.

הצבא ההולנדי הסדיר שהיה מחולק ל-4 קבוצי-דיביזיות (או קורפוסים), קלל בתוכו למעלה מ-24 רגימנטים של חיל-רגלים, 8 רגימנטים של ארטילריה-שדה ו-4 רגימנטים של ארטילריה כבדה, בריגדה קלה מורכבת מ-2 רגימנטים של פרשים, רגימנט של רוכבי-אופניים, קורפוס של תותחנים רוכבים ויחידות משורינות. כמו כן עמד לרשות המפקדה הראשית כוח ארטילריה מסוים, והתקימו יחידות תכניות, טרנספורט וגישוש. כוחו המספרי של צבא הולנד בימי שלום הגיע ל-60 אלף איש, וכוחו לימי מלחמה - כמעט לחצי מיליון איש. מחוץ לצבא, במובנו המקובל, עמדה לרשות המדינה משטרה המאורגנת בדרך צבאית, ז'נדרמריה וכמו כן חיל-משמר המורכב מ-50.000 מתנדבים; אלה האחרונים היו מכוונים לפעולות בעורף.

חיל-האוויר היה נתון לפיקודו של מפקד מיוחד להגנה אווירית והיה מורכב מ-3 רגימנטים של טייסים ואתם כ-400 מטוסים, וכן מ-6 רגימנטים של תותחני-הגנה מפני התקפות-אוויר. לשלטונות הצבא ההולנדיים היה ברור למדי, כי כוחות-הקרב שלהם, עם היוחסם בעלי רמה חשובה לגבי מדינה קטנה, יוכלו לגלות התנגדות למעצמה אדירה רק בעמדת-ההגנה עמוקה, חזקה ומוכנת באופן יסודי. הם השתדלו לצרף את אפשרויות-ההגנה הגיאוגרפיות של ארצם, שקלאוזביץ עמד עליהן בפרוטרוט, עם הישגי תכניקת-הביצורים החדשה. הם חזו מראש את אפשרות ההתקפה מצד גרמניה ביחידות ממונעות גדולות, אם כי רק משנת 1938 הקימו קוי-הגנה מתאימים. ברצוננו למסור סקירה סכימתית על קוי ההגנה הללו, נעמוד על קוי הביצורים הראשיים:

א) ביצורי-הגבול המשתרעים מהים עד גבול לוכסמבורג. היות וקשה עד מאד להגן על האזורים המישוריים של יצפון הולנד היה קו ביצורים זה מיוסד על מערכת מחסומי-דרכים ומוקשים שהוטמנו מראש תחת כל הגשרים ודרכי-הגישה המוגנים ע"י מצודות-בֶּטוֹן וסוללות-תותחים שהוסוו הסואה אמנותית, ושבהקמתם ניצלו את המכשולים הטבעיים של נוף-הביצות המשתרע ליד הגבול הגרמני. בכל זאת הובא בחשבון מלכתחילה, כי ביצורי-גבול אלה ישמשו אך גורם מעכב ולא בולם לחלוטין; מתפקידם היה לעכב את האויב למשך זמן ידוע ולהאיט את מסעו.

ב) מאחורי קו ביצורי-הגבול השתרע "קו-אֵיֶסֶל", לאורך הנהר איסל, בין הערים צוֹלֶה ונימֶגן. גם קו ביצורים זה היה מורכב ממחסומי-דרכים, מערכות-מוקשים ומבצרי-בֶּטוֹן, והיה צריך לשמש רק גורם מעכב.

ג) מערכת הביצורים הראשית של ההולנדים היתה מתחילה בקו-גֶרֶבֶה, מקצהו הדרומי של זֵיֶדְרֶזֶה ועד הנהר מאַס;

ד) מאחוריו נמצא "קו-המים" – אותו אזור היסטורי מבוצָר, שקלאוזביץ שיבח כל כך את חֶזְקוֹ ושחוזק עוד יותר ע"י ביצורים מיוחדים; קו זה היה צריך להגן על לב הארץ ועריה הגדולים כגון אמשטרדם, רוטרדם, אוטרֶכְט, האג וכו'. המטה הראשי ההולנדי היה סבור, כי לאחר התגברות על שני קווי-הביצורים הראשונים כבר ייחלש כוחו של האויב הפולש וכן תנופת התקפתו, והוא יעמוד לפני אזורים מוצפים, שטחי ביצות ואגמים, שבהם תישלל כל יכולת התנועה מאת יחידותיו הממונעות והמשוריינות, בעוד שחיל-הרגלים שלו שינסה לעבור על פני הסכרים הצרים או לצעוד בתוך המים ייתקל באש חזקה מרשת מסועפת ומודרגת של מכוונת-יריה מקצתן נעות ומקצתן קבועות בעמדותיהן, ושל ארטילריית-שדה וארטילריה כבדה; כללו של דבר – הוא ייתקל באותו "לוח-שחמט שאין לחדור בו", שעוד קלאוזביץ עמד על אפשרויותיו הכבירות. ובינתיים תהיה לכוחות המעצמות הידידותיות שהות להחיש עזרה מבלגיה ומצד הים.

דרך מחשבה זו כשהיא לעצמה היתה הגיונית בהחלט והתאימה למציאות. בכל זאת היו במצבה של הולנד כמה נקודות-תורפה, שלא היו נראות לעין במידה מספקת. ליקויים אלה לא היו בעלי אופי אסטרטגי וגיאוגרפי-הגנתי, אלא מסוג ארגוני-צבאי, ובעיקר ליקויים בשטח המוסרי-הפוליטי.

אשר לחסרונה של הולנד בשטח הציוד הצבאי, הרי האויריה שלה היתה חלשה מבחינה איכותית וכמותית גם יחד: חלק ממטוסייה לא התאים לדרישות התכניות החדישות, וגם מספרם לא היה רב ביותר. לשם הגנה על האימפריה הגדולה שלה שבהודו המזרחית הוציאה הולנד סכומים עצומים לבנין צי מלחמה – סכומים שבודאי היו מועילים יותר אילו הוצאו על הגברת כוחות ההגנה האוירית בארץ-האם לנוכח הסכנה אשר איימה עליה. גם ארגונם וציודם של חיל-הרגלים והארטילריה לא התאימו בכל לצרכי הזמן החדש.

אולם יש להודות בגלוי – אם כי קשים הדברים לאור התגוננות הגבורה של העם ההולנדי ולנוכח גורלו הטרגי – כי נקודת-התורפה הראשית של הולנד היתה בשטח הפוליטי, והעמידה הרוחנית-המוסרית שנבעה מתוך כך. מקורה של עמידה זו היא באשליה המצערת, שהעמים הקטנים לא יכלו להשתחרר ממנה, והיא אשליית-הנייטרליות – ההכרה המוטעית, כי אמנם אפשרי כיום, כמו במלחמת-העולם הקודמת, לנקוט עמדה נייטרלית בין שני המחנות הלוחמים, עמדה שיש

גם רווחים בצדה. יש לציין, כי עד הזמן האחרון עשו ארצות-השפלה הכל כדי להתחזק באשליה זו. על כך יעידו „צעדי השלום“ שהן עשו – בודאי לפי רמז מברלין – לאחר כיבוש פולין, והפרצות שנתגלו בחומת ההסגר הבריטי-הצרפתי עקב יחסי המסחר ביניהן ובין „הממלכה השלישית“, ושלא נפסקו במשך כל הזמן. כיום יודעים אנו, כי תחת איצטלה זו של הנייטרליות, שהולנד חרדה עליה כל כך – מנעה גרמניה את הולנד מכל שיחות צבאיות בינה ובין בנות-הברית בנוגע לאמצעים המשותפים שיש לאחוז בהם במקרה של התקפה על ארצות-השפלה. כן יודעים אנו, כי גרמניה הנאצית ניצלה את הנייטרליות הזאת כדי להכין בסתר בתוך ארצות-השפלה גופא, את נשקה החדש ביותר: „הגייס החמישי“, שעל ארגונו ועל הטקטיקה שלו יש לייחד את הדיבור.

כבר נרמז לעיל, כי מדיניותה זו של הולנד התאימה, כנראה, להלך-רוחה של האומה ההולנדית. זה מאות בשנים לא ניהלה מדינה זו מלחמות גדולות; רמת-החיים של אוכלוסי הולנד גבוהה למדי; זוהי ארץ בעלת ישוב צפוף ורמת-תרבות גבוהה. בדרך כלל, ארצות ועמים כאלה אינם מגלים תכונות ונטיות צבאיות; יתר על כן, אנו למדים מתוך העובדות והמאורעות האחרונים, כי בהסתבך במלחמה, ביחוד נגד אויב המנהל מלחמת-בזק ונזקק לשיטות טרור, כגון שימוש אינטנסיבי בנשק אוירי, ביחידות ממונעות וכדומה – הרי אומות כאלה כושר התנגדותן פחות מכוח התנגדותם של עמים פרימיטיביים, שרמת-חייהם נמוכה.

תיכון אסטרטגי ומיתודות טקטיות בפלישה הגרמנית

תכנית המסע הצבאי הגרמני לארצות-השפלה – במידה שאפשר לפענחה מתוך הידיעות המקוטעות והסותרות שבידינו – היתה מיוסדת לא רק על חקירה מדוייקת שערך האויב בנוגע לתנאיה הגיאוגרפיים-ההגנתיים של הולנד, אלא גם על ידיעה יסודית של הליקויים ונקודות-התורפה בצידה הצבאי של הולנד, בפוליטיקה שלה, ובפסיכולוגיה של תושביה. ברם, להצלחתה המפתיעה של גרמניה סיעה בעיקר המיתודיקה הטקטית שלה, שבה הביאה לידי צירוף חדש בין כמה יסודות טקטיים ידועים כשהם לעצמם, ובין כמה יסודות חדשים, בלתי צפויים בהחלט. הרעיון האסטרטגי שהונח ביסוד מסע-התנופה הגרמני היה בדרך כלל פשוט בתכלית: בעצם אין זו אלא תורת-העקיפה הישנה של שליפן. בהעריכו כראוי את עצמתו של קו-המים ההולנדי, החליט המטה הראשי הגרמני פשוט לעקוף קו זה. לפיכך, עד כמה שאפשר לקבוע את העובדות, עבר כיוון ההלם של ההתקפה הגרמנית ראשית דרך צפון-מזרח הולנד, ליד האגף הקיצוני של קו איסל וצוללה עד זיידרוה; שנית, דרומה לנהר מאס ליד קו-המים ההולנדי ועד עמדות-ההגנה האחרונות המגינות על הערים. אך את הצלחתה של אסטרטגיה זו יש לזקוף על חשבון הפרטים הטקטיים, שראוי לעמוד עליהם בפרוטרוט.

הגורם החשוב הראשון בטקטיקה של הגרמנים היא שיטת הפעולה שבה השתמשו בהצלחה כה רבה בפולין: פעולת-התקפה בעזרת כוחות-התנופה המהירים המורכבים ממכוניות משוריינות, טנקים ויחידות ממונעות, הפועלים תוך שיתוף-פעולה אמיץ עם כוחות-האוויר. ע”י הפצצה אינטנסיבית מכשירים כוחות-האוויר את הקרקע לפעולת ההלם של כוחות-התנופה ביבשה המשתדלים להלן להתקדם במהירות האפשרית, ולהעמיק ככל האפשר אל עורף האויב, ובראש

וראשונה לשתק את ההגנה האנטי-מטוסית של האויב הנתקף, ובדרך זו לתת למפציצים אפשרות להרחבת פעולותיהם. שיטת פעולה זו מיוסדת בראש וראשונה על מהירות וכוח-הלם ולא על הבטחת האגפים והקשרים.

ברי, כי שימוש בטקטיקה זו בשטחה המצומצם של הולנד היה עשוי לעורר מבוכה רבה. אופיינית הדרך בה פרצו כוחות-תנופה אלה, תוך שימוש מצומצם לערך בחיל-רגלים ובארטילריה: לשם פריצת חזית צרה למדי בנקודה אחת בלבד רוכזו שם בכמות מכרעת המוני טנקים ומפציצים, שבלחצם המכריע בלבד הרסו את חזית האויב ותקעו בה טריז דק – פעולה שבדרך כלל מעמידה את התוקף בפני סכנת איגוף, אולם בהולנד היא הוכתרה בהצלחה גמורה. ביצורי-הגבול ההולנדיים נפרצו בשני הימים הראשונים, קו-אייסל נפרץ אף הוא במשך יומיים, ואילו קו-גרפה פונה ע"י המגינים עצמם.

טקטיקת-ההתקפה של היחידות המשוריינות והממונעות הללו לא היתה מספקת אלמלא נתמכה ע"י "טרור-האוויר" האכזרי, שבעלי ההלכה המיליטריסטיים הנאציים התנבאו עליו תמיד ושהוצא לפועל במאת האחוזים לא רק בפולין אלא גם בנורבגיה. טרור זה לא נתקל בשום התנגדות עקב יתרון כוחה הבלתי-מעורער של גרמניה באוויר.

ברם, כוחות-האוויר הגרמניים בלבד לא היה בהם עדיין כדי להכריע את הכף. הגרמנים נחלו הצלחה הודות לשני גורמים טקטיים נוספים: הסוככנים וחיל-הרגלים האווירי מחד-גיטא, והגייס החמישי מאידך. סוג הנשק הראשון היה ידוע מבחינה עקרונית ופותח לפי הדוגמות הרוסיות – כשם שהטקטיקה הגרמנית של שימוש ברכב משורין היתה מיוסדת על התיאוריות של הגנרל האנגלי פולר, וטקטיקת המלחמה האוירית שלהם – על העקרונות שקבע הגנרל האיטלקי דואה. ברם, הגרמנים פיתחו באופן יסודי את טקטיקת-הסוככנים, שקיבלו מן הרוסים ועשו אותה לשיטה שלמה. על הסוככנים הגרמנים בהולנד הוטלו שני תפקידים כלליים. התפקיד הראשון שייך בעיקר לשטח מלחמת-העצבים: להוריד, עד כמה שאפשר בחשאי ואפילו בהתחפשות, פלוגות קטנות במרחק רב מאחורי קווי ההגנה ההולנדיים; פלוגות קטנות אלו כשהן לעצמן אינן עלולות לגרום נזק ניכר, אך הן עלולות לעורר אי-סדר ולהגביר פניקה בקרב התושבים – גורם המהווה נשק חשוב בידי הצבא הגרמני, שקיבל שיטה זו, כנראה, לפי דוגמת דרכי המלחמה הפוליטית של התנועה הנאצית. התפקיד השני מכוון לאופרציה טקטית: ירידת הפתעה בסוככי-נפילה בקרבת שדה-תעופה, השתלטות עליו בעזרת נשק אבטומטי קל והחזקת מעמד עד שיגיעו למקום מטוסי-הובלה גדולים ויורידו את חיל-הרגלים האווירי המצוייד בנשק כבד יותר. בדרך זו אפשר – אם מנצלים את גורם ההפתעה והפניקה – להעמיק לחדור לתחום האויב ואפילו להוריד צבא באחת הערים הגדולות של האויב, אם כי ברור שפלוגות כאלו, המנותקות ממרכז צבאותיהן, תהיינה נתונות בסכנה גדולה ביותר.

ברוטרום הצליחו הסוככנים הגרמנים – הודות לחידוש ולהפתעה שבמיתודות אלו – לא רק לבצר להם מעמד אלא גם לבוא בקשרים עם שדרות-ההתקפה הגרמניות המתקדמות בדרום. בדרך זו הצליחו הגרמנים ליצור מצב שבו נאלץ הצבא ההולנדי – בהשפעת פעולתם זו של הסוככנים הגרמנים ולנוכח התקפות-האוויר העזות – להפסיק את התנגדותו. אך אין ספק בדבר, כי יש לייחס את הצלחתם הנ"ל של פלוגות הסוככנים לנשק החדיש ביותר שבו השתמשו הגרמנים – הגייס החמישי.

במסגרת סקירה זו נוכל לעמוד על גורם זה רק מנקודת-ראות צבאית ולא מבחינה פוליטית. כגורם צבאי אין הגייס החמישי אלא צורה חדשה של "הסוס הטרזניאני". לפי תכנית שנקבעה מראש נמצאו בתוך הולנד פלוגות-עזר של האויב שהיו מורכבות מיחידות סדירות שהוברחו לארץ בדרכים שונות, גרמנים מתושבי הארץ, סוכנים שנשלחו להולנד בעוד מועד, וחברי המפלגות הפרו-נאציות. רק תוך שיתוף פעולה עם אנשי הגייס החמישי יכולים פלוגות הסוכנים וחיל-הרגלים האוירי לגלות את פעילותם המכסימלית. הגייס החמישי מלא בהולנד אותו תפקיד של "פירוד פנימי", אשר קלאוזביץ חשב אותו להכרחי כדי לשבור את ההתנגדות ההולנדית.

כמגרעתן המיוחדת של פלוגות הסוכנים נחשבה עד כה העובדה, שאף במקרה שעולה בידם לרדת בחשאי ובאין מפריע, עליהם תחילה למצוא זה את זה, להתאסף ולהסתדר כדי להיות ערוכים לקרב, ובינתיים קל להשמידם אחד-אחד. מה שאין כן, כשהסוכנים נתמכים ע"י אנשי הגייס החמישי המקבלים את פניהם, מבטיחים את אפשרות ירידתם, מוסרים להם דו"ח מדויק על תנאי המקום והמצב, ומדריכים אותם בנוגע למטרות פעולתם. במקום, שבו יש אפשרות של שיתוף-פעולה בין חיל הסוכנים ובין אנשי הגייס החמישי - כמו, למשל, בהולנד - שם תוכתר פעולה זו בהצלחה.

המיתודות של הפולשים הגרמנים המיוסדות על התקדמות התכניקה המלחמתית שאפשר לכנותה כטקטיקה בחמשה ממדים - יחידות ממונעות ומשוריינות; חיל-רגלים וארטילריה; כוחות-אוויר; סוכנים, והגייס החמישי - הנחילו לגרמנים בהולנד נצחון מפתיע ומהיר; הן ביטלו את חששותיו של קלאוזביץ לאי-הצלחת ההתקפה על הולנד. אולם הסתכלות נכונה במסע הגרמני בהולנד מגלה לנו גם את החסרונות ונקודות-החורפה של טקטיקה נאצית זו.

בנידון זה יש לשים לב לשני גורמים. ראשית, השימוש הפזיז והנמהר ביחידות הממונעות והמשוריינות. שימוש זה מיוסד על הטלת אימים ע"י פניקה יותר מאשר על תוצאות צבאיות ממשיות - טקטיקה שאנו מכירים אותה עכשיו גם בחזית-המערב - טקטיקה זו פותחת לפני הצד השני אפשרויות רבות לפעולות-הלם נגדיות, עקב חשיפת אגפיהן הבלתי-מוגנים של היחידות התוקפות ועקב הזנחת הקישור ביניהן ובין הכוח הצבאי העיקרי. שנית, נראה הדבר, כי סכנת הסוכנים פוחתת בהרבה מאד בשעה שמביאים אותה בחשבון והיא צפויה מראש; וכי פלוגות מאנשי-המקום, וביחוד פלוגות מיוחדות קטנות, ממונעות ובעלות כח-אש חזק, המשתפות פעולה עם שירות מתאים לתצפיות וידיעות, עלולות לסלק לחלוטין את סכנת הסוכנים.

ואשר ל"גשק-המונופולין" החדש ביותר של הנאצים - הגייס החמישי - יש להעיר, כי בשטח זה אפשר ללמוד הרבה מהם. לעומת פלוגות-העזר המתנדבות, הסוכנים השכורים בידי הנאצים, או הבוגדים שואפי השלטון - אפשר לרכוש, ע"י חקירה שיטתית מתאימה, גייסות-שכנגד באזורי הכיבוש של "הרייך השלישי" ובקרב המוני-העם המשועבדים של גרמניה גופא.

ואולי תשמע דוקא הולנד תא ראשון להתהוות גייסות שכנגד. המסע הגרמני בהולנד נסתיים; אך איש אינו יודע אם במרוצת מלחמה זו לא יחזרו ימי-הפעולה בואלכארן. ואולי, יתחדש בין ההולנדים זכר הגויזים, שבדגלם בסיסמה "טוב מות מעבדות" התקוממו נגד אויב אדיר וסוף-סוף התגברו עליו.